

שאלות הנוגע למלאכת הוצאה - שיעור 389

I. להדביק מצץ (clip-on pacifier) לבגד של תינוק שלא יאבד המצץ ולהוציאו בשבת

(א) לכאורה יש לאסור דאין המצץ נחשב מלכוש דאין זה לחימום הגוף (אג"מ ח - ק"ח - ק"י) וגם אין זה לכוש על גוף האדם (אג"מ ח - ק"ח) ועוד דאינו תפור מבעוד יום ודומה לקשירה דאינו מועיל אפילו אם הוא של קיימה (מ"ב ש"ח - פ"ד) וגם דאין שום שייכות לנוי או תכשיט ולכן הוי משא והאיסור משום מספיה איסור בידים או משום אתה ובנך

(ב) אמנם אם לספות איסור בידים הוי מן התורה יש מחלוקת בדבר ולצורך התינוק יש להתיר ועיין במ"ב (שמ"ג - סק"ד) דלרוב הפוסקים הוא איסור תורה דילפינן להו מדכתב באיסור דם ושרץ (ויקרא י"ח - מ"ג) לא תאכלום ודרשינן (יזמות דף ק"ד) לא תאכלום דגדול אסור מהתורה להאכל לקטן וכן באיסור טומאת כהנים "ומשלש ענינים אלו למדין לכל התורה כולה דכל איסורי תורה אסור להאכילום או לצוותם שיעברו ולכן אסור ליתן לתינוק דבר מאכל של איסור אפילו לשחוק בו שמא יאכלנו דהוי כמאכלו בידים" אבל דעת כמה פוסקים דאינו אלא איסור דרבנן (פמ"ג שמ"ג ונודע ביהודה ח - א"ע - ע"ז) ועיין בספר חינוך ישראל (פרק ז - הערה ח) דהיינו חוץ מדם ושקצים וטומאת כהנים שהם מן התורה

(ג) אם האיסור נוהג בכל קטן אף בקטני קטנים ולתינוק בן יומו שאינו בר הבנה עיין בשער הציון (שמ"ג - סק"ו) שכתב דאפילו הקטן שאינו בר הבנה אסור לספות איסור בידים אמנם התרה"ד (פסקים וכתבים ס"ג) כתב בטעמא דהאיסור ספיה ליה בידים הוא משום שהקפידה התורה שלא ירגיל אותו לעבור עבירות ולפ"ז מסתבר דלדבריו דהאיסור דוקא בקטן שהוא עכ"פ קצת בר הבנה ועיין בשו"ת אחיעזר (ג - פ"ח) דלמ"ד דאיסורו אינו אלא מדרבנן ממילא דבאופן שלא שייך דלמא אתי למיסרך מותר לספות לו אף איסור דאורייתא כמו קטן שאין בו הבנה אבל מאחר שרבו הפוסקים הסוברים שהאיסור הוא מן התורה יש להורות שאף לתינוק שאינו בר הבנה אסור

(ד) ועוד דעת הב"ח (רס"ו - ז) דכשעומד הקטן בשעת החיבור או אפילו נתן בידו לא הוי באיסור ספיה ליה בידים וכ"כ החת"ס (פ"ג) דאע"פ שאנו יודעים שיוציאו לרה"ר לא חשיב ספיה ליה בידים ודלא כהשו"ע (רס"ו - ו)

(ה) ועוד סניף להתיר - עיין בפרי חדש (סימן תרי"ח - סוף סק"ח) דלא נאסר איסור דלא תאכילום אלא דבר שאיסורו מגופו אבל שהדבר מותר אלא שהשעה אוסרתו התירו חכמים (וכ"כ השו"ע הרב שמ"ג - י) דדוקא במאכלות אסורות (חינוך ישראל דף רל"ה) והשלטי הגבורים (רי"ש פרק מי שהשקיף) כתב דהנותן סתמא כיסו לקטן ולא אמר לו להוליכו והקטן מוליכו מאליו לא חשוב ספיה ליה בידים מהתורה דדלמא לא יוליכה ורק בנתן דבר אסור בפיו של קטן כמו שרצים אסור אבל הכלל בכל זה דספק דאורייתא לחומרא

(ו) ועוד עיין בבה"ל (רס"ו ד"ה סג"ה צסופו) דאם אין האב אומר להבן בפירוש אינו אלא איסור דרבנן ולשיטת הרשב"א שהובא בבה"ל (שמ"ג) דלצורך התינוק כנ"ד מותר ולכן אולי בצירוף כל הסניפים יש מקום להתיר ובפרט אם התינוק יוצא מעצמו מן הרה"ר לרה"ר וכ"ש בכרמלית מסתברא דמותר (ד"ע)

II. לצאת לרה"ר בפירורין או בשר בין השיניים - עיין בילקוט יוסף (דף ל"ז)

דיש מקילין משום דהוי משאצל"ג על חצי שיעור שלא כדרכה (מנחת שבת צק"ח - י"ח ובמנחת יצחק ה - ל"ח) ויש מקילין משום דדינו כרוק שלא נתהפך ובמרגיש ואינו יכול לסבול אסור (שש"כ י"ח - הערה ס ושו"ת אז נדברו ז - מ"ג) ויש מקילין שהוא שלא כדרכה וא"א ליהזר או משום כבוד הבריות וטוב לנקותם אם אפשר ועיין ברמב"ם (י"ט - י"ג) דיוצא אדם בקיסם שבשיניו וצ"ע

III. רוק שנתלש מגרונו לפיו אם זה חשיב עקירה ועיין בעירובין (ה"ה) ובשו"ע

(ש"ג - ג) די"א שלא ילך ד' אמות ברה"ר עד שירוק והערוך השלחן (ש"ג - ז) הביא הטעם דכיון דלמשדיה קאי הוי משוי אמנם כל שאינו מוכן לזרקו הוי כחלק מגופו שכל אדם יש לו רוק בפיו משא"כ כשעומד לזרקו שוב אינו כגופו ואם הלך כבר ד' אמות ולא עמד עדיין צע"ג מה לעשות דאם ירוק או יעמוד או אפילו יבלע זהו הנחתה וגם לא ירוק באשפה גבוה י"ט ורחב ד' על ד' או in sewer וי"א דהנחה על מקום פטור הוא עצה רק אם הוא בתוך הד' אמות (חיזוק לבית יעקב דף טז) ועיין בבה"ל דבכרמלית יש להקל דיש חולקין וסוברין דאף ברה"ר מותר אבל לא ברה"ר שלנו דלכמה פוסקים הוא רה"ר אמנם הערוך השלחן (ש"ג) כתב בלשון דיש להחמיר משום דהרמב"ם בפירוש המשניות (ט"ז:) כתב דאין הלכה ברבי יהודה דמי שנתלש רוקו מפיו שאסור לו להלך ד"א מ"מ פסק הבה"ל דלרבי יהודה הוא איסור דאורייתא וכ"כ הטור וש"ע כרבי יהודה וצ"ע ואפשר יש להקל דהוי מלאכה שאצל"ג במקום כבוד הבריות ולהרמב"ם דס"ל דחייב ס"ל דאין הלכה בזה כרבי יהודה דאסור לילך ד' אמות

IV. ברעסיס כדי ליישר השיניים מותר לצאת בהם אם צריך ללובשם בקביעות וה"ה בייט פלעט מותר דהוי כמוך שבאזנו (ש"ג - ט"ז) וה"ה הגומיה (rubber bands)

V. לובשת אשה כמה תכשיטים תחת בגדה מחשש שיגנבו אם נשאר בחדרה ועיין ברמ"א (ש"ב - ל"ז) דשתי חגורות אסור ואולי יש להתיר משום שהוא הוצאה שלא כדרכה והוא בכרמלית ובהולה על ממונה

VI. מותר לנכה לגלגל עצמו בעגלה כי זה מנעל שלו ועדיף ממנעלו והוא בגדו ואין חושש משום זלזול שבת (שבת ס"ה: והאג"מ ד - ז וראה שיעור 86) ואם ע"י נכרי מסתמא מותר דוקא בכרמלית ובחי נושא את עצמו אפילו ברה"ר וגם חיגר שאינו יכול לילך בלא מקל מותר לילך בו ואם הולך בביתו בלי מקל אינו חשיב כמנעל דידיה (מ"ב ש"ב - סקס"ז) ומי שהולך בביתו בלא מקל אבל צריך לסמוך על הרהיטים לחזק עצמו דרך הליכתו מסתמא דדומה להולך במקל והליכת על אייז הט"ז מתיר והא"ר אוסר ויש מתירים לצאת במקל תפארת בידו ואין המנהג כן (שער הציון סקט"א)

VII. חוט פלעסטיק שנותן על יד האדם בבית חולים (ID bracelet) אולי יש להתיר לצאת בו אם צריך לו משום שזה לכוש על גוף האדם ודומה לשעון יד שמותר מעיקר הדין לצאת בו ומ"מ יראי שמים צריך להחמיר (אג"מ ח - קי"ח) וראיה מטבעת שיש עליה חותם לאיש (שנת ס"ז - וש"ע ש"ב - ט) וגם אם אין צריך לו עוד בטל לגופו ולכאורה גם אין איסור לחתוך אותו מידו כמו עור עפ"י החבית (מ"ב שי"ז - כ"ה) ולא דמי למטפחת על רגלו דאין דרכו ללכת כך בחול

VIII. מותר לצאת בחגורה מושחלת בלולאות גם בזמן שאינו חוגר בה דבטלה היא לגבי הבגד ודומה לשרוך נעל שגם אם לא קשר בו מותר וגם מעיל שברדס שמחובר מאחוריו מותר בזמן שאינו מכסה הראש (שש"כ י"ח - קכ"ז) דאם יעלה על דעת דאסור לצאת בבגד שיש בו כיסים כיון שאין לו צורך בהכיסים לשעתא זו ברה"ר? (שו"ת חלקת יעקב ז - ק"ל - קט"ז)

IX. כפתור שנתרפה אין בטל להבגד (מ"ב ש"ב - סקק"ג) ואסור לצאת בו ברה"ר וע"ע בערוך השלחן שדבריו דברי שגגה

X. Red Bentil פשוט דלהיש אוסרים קמיע שאינו מומחה אסור אף בחול משום דרכי האמורי (אג"מ ה - י"ח - כ"ז לשיטת הגר"א)

XI. ללבוש רטיה ברה"ר רק לכסות מקום שאינו יפה לראות ושלא ישאלו האנשים על זה נראה לי דאולי מותר עיין במ"ב (ש"ב - ל"ז) דאין הקיטע יוצא בקב שלו דחיישינן דלמא משתליף מרגלו וכדלאו הכי מותר ועוד דהוי לכוש על גוף האדם ודרכו בכך (אג"מ ח - קי"ח) וע"ע בשו"ע (ש"ב - כ"ז) וע"ע